

**SGWRS
IECHYD**

**MAE EICH LLAIS
YN BWYSIG**

Sgwrs Iechyd: Dyfodol Gwasanaethau Iechyd yng Nghasnewydd

Dydd Iau 19 Medi 2019

Canolfan Casnewydd, Casnewydd

Ymwelodd Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan â Chanolfan Casnewydd, Casnewydd i gynnal Fforwm 'Trafnod Iechyd' (cyfarfod cyhoeddus) ar 19 Medi 2019.

Nod y sesiwn oedd ymateb i flaenoriaethau a godwyd yn y sesiwn flaenorol. Y pynciau a drafodwyd yn y fforwm hwn oedd:

- Gwasanaethau Iechyd a Lles yng Nghasnewydd
- Dyfodol Gofal Iechyd: Dyfodol Clinigol

Fe glywsom y canlynol...

Gwasanaethau Iechyd a Lles yng Nghasnewydd	
C1.	Teimlaf fod y ffordd y mae pobl sy'n helpu i gyfeirio eraill yn ateb y ffôn, fel derbynyddion mewn meddygfeydd, yn hollbwysig. Ydyn nhw'n cael hyfforddiant, achos weithiau gallant fod yn anghwrtais?
A:	Byddem yn gobeithio bod y ffordd mae ein staff yn rhyngweithio â chleifion o safon ardderchog a'u bod yn gwneud eu gorau glas i gyfeirio'r claf ar y darparwr gofal gorau. Mae ein staff yn cael eu hyfforddi.
C2.	Yng Nghasnewydd gallwn ond ffonio meddygfeydd ar adegau penodol i gael apwyntiad. Ydy hyn i atal pobl rhag ffonio, gan eu bod yn teimlo'n gyffredinol na fyddan nhw'n cael apwyntiad p'un bynnag?

A:	Mae'r system hon ar waith mewn nifer o'n meddygfeydd ar draws Gwent, nid yn unig yng Nghasnewydd. Mae'r meddygfeydd sy'n gweithredu'r system hon yn gwneud hynny i sicrhau y gallan nhw reoli nifer y galwadau a gânt. Os yw'ch cyflwr yn golygu bod angen i ymarferydd meddygol eich gweld, caiff y darparwr gofal gorau ei adnabod ynghyd â pha mor gyflym y mae angen eich gweld.
C3.	Ai dim ond rhai fferyllwyr yng Nghasnewydd sy'n pregripsiynu dan y cynllun Dewis Fferyllfa.
A:	Mae holl fferyllfeydd Casnewydd yn rhan o'r cynllun Dewis Fferyllfa.
C4.	Oes yn rhaid i chi fod wedi'ch cofrestru â'r fferyllfa i gael meddyginiaeth ar gyfer Dewis Fferyllfa?
A:	Na, nid oes angen cofrestru â fferyllfa. Gallwch fynd i Fferyllfa a siarad â'r fferylllydd yn gyfrinachol er mwyn gwneud asesiad ohonoch.
C5.	A all cleifion dementia fanteisio ar eich gwasanaethau yn yr un modd â chleifion eraill?
A:	Gallwn roi gofal i gleifion dementia yn eu cartref eu hunain mewn rhai achosion. Dydy'r ffaith fod gan rywun ddementia ddim yn golygu na all fanteisio ar ein gwasanaethau. Mae gan rai cleifion aelodau teulu, gofalwyr neu weithwyr cymorth all gynorthwyo wrth ddynodi bod angen ein gwasanaethau ac yn ôl yr angen caiff y claf ei asesu yn yr un modd ag y câi unrhyw glaf arall.
C6.	Os awn i fferyllfa dan y cynllun Dewis Fferyllfa, e.e. gyda pheswch, a fydd yn rhaid i ni dalu am y feddyginiaeth.
A:	Gall eich fferylllydd roi cyngor a thriniaeth gyfrinachol am ddim i chi heb fod angen i chi wneud apwyntiad i weld eich meddyg os yw'ch cyflwr yn un o'r canlynol: dŵr poeth, rhwym, dolur rhydd, peils, clefyd gwair, llau pen, torri dannedd, brech cewynnau, colig, brech yr ieir, edeulyngyr, gwddwg tost, tarwden y traed, llid yr amrant, wlseri ceg, dolur annwyd, acne, dermatitis, ferwca, poen cefn, ewinedd traed yn mewndyfu, llindag y wain, llindag y geg neu glefyd crafu. Rhaid i hyn fod mewn ymgynghoriad â'r fferylllydd.
C7.	Os oes gennyf bryderon am rywun y credaf ei fod yn unig, e.e. cymydog gweddw, i bwy ydw i'n rhoi gwybod?
A:	Gall ein holl Feddygon Teulu eich atgyfeirio at wasanaethau eraill a hefyd ofyn am gymorth llyw-wyr gofal. Gallwn gysylltu'n llwyddiannus â'n llyw-wyr gofal i gynorthwyo wrth fynd â chleifion drwy ein system a'u paru â gwasanaethau perthnasol y teimlwn y gallent fod o gymorth megis Ffrind i Mi. Mae Cysylltwyr Cymunedol hefyd yn ddefnyddiol yn yr achos hwn.
C8.	A all derbynwyr gynorthwyo â phroblemau fel unigedd gan y byddai hyn yn sicr yn lleihau'r pwysau ar feddygon?
A:	Gall. Gall ein derbynwyr hefyd amlygu ac atgyfeirio gwasanaethau ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan a sefydliadau partner.
C9.	Sut gall fod digon o gysylltwyr cymunedol i wneud y system yn effeithlon ac effeithiol?
A:	Mae ein cysylltwyr cymunedol yn fwy na chyflogeion â thâl. Mae hefyd lawer o grwpiau gwirfoddol sy'n cynorthwyo. Mae'n bwysig i ni ddefnyddio'r rhwydweithiau sydd eisoes ar waith mewn cymunedau i gefnogi mwy o gysylltiadau. Rydym am annog gwaith rhwng y cenedlaethau mewn ysgolion e.e. annog gwirfoddoli ymhlith pobl iau.
C10.	Ydy hyn yn cyrraedd y bobl sydd ei angen? Beth am bobl sy'n ynysig yn ein cymunedau nad ydyn nhw'n defnyddio technoleg?

A:	Rydym bob amser yn ceisio ehangu ein rhwydweithiau i sicrhau y gall unrhyw un a hoffai wybodaeth gennym ei chael. Boed drwy e-bost neu ar ein gwefan i bobl all ddefnyddio technoleg, neu gopi papur a gaiff ei anfon at unigolion.
C11.	Oherwydd trafndiaeth gyhoeddus wael ni allwn fynd i feddygfeydd nac ysbytai'n hawdd. Ydy'r Bwrdd Iechyd yn gwybod hyn?
A:	Mae trafndiaeth yn broblem barhaus ac rydym yn gweithio i nodi'r ardaloedd lle mae problemau mewn partneriaeth â'r pum Awdurdod Lleol a'r cwmnïau trafndiaeth yng Ngwent.
C12.	Ydyn ni'n cysylltu cleifion yn effeithiol â gwasanaethau fel grwpiau cyfeillion a gwirfoddoli yng Nghasnewydd?
A:	Mae projectau da yn digwydd gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan fel Ffrind i Mi, grwpiau gofalwyr, cysylltwyr cymunedol ac Age Cymru ond cydnabyddir bod gwelliannau i'w gwneud. Ein her yw ehangu beth sydd gennym a chyrraedd y gymuned ehangach yng Nghasnewydd.
C13.	Sut ydych chi'n rhoi gofal iechyd mewn cymdeithas amlddiwylliannol?
A:	Rydym yn cydnabod bod cymuned amlddiwylliannol yng Nghasnewydd ac mae gwaith yn digwydd i wella cyfathrebu llafar ac ysgrifenedig mewn ieithoedd gwahanol. Er, cydnabyddir bod angen i ni wella i roi budd i gymunedau amlddiwylliannol Casnewydd ac mae gennym ddyheadau i weithio gydag arweinwyr diwylliannol a chysylltiadau yn y gymuned i wella ac atgyfnerthu ein gwasanaethau iddynt wrth symud ymlaen.
C14.	Mae'r cyhoedd yn aros ar gyfartaledd 3-4 wythnos i weld eu meddyg ar hyn o bryd ond credaf fod canllawiau'n nodi bod yn rhaid eu gweld o fewn 14 diwrnod. Ydy'r amser aros hirach am fod yn rhywbeth parhaus?
A:	Rydym yn gweithio'n galed iawn i ryddhau amser Meddygon Teulu drwy atgyfeirio ein cleifion at wasanaethau eraill os gallwn, fel Dewis Fferyllfa neu fynediad uniongyrchol i ffisiotherapydd. Os oes angen i fferyllfa neu seicotherapydd weld claf yn hytrach na meddyg, ac y byddai hyn yn eu helpu i wella'n gynt, bydd hyn bellach yn digwydd er mwyn i'r claf gael y gofal gorau a chyflymaf. Mae angen i ni barhau i weithio gyda chymunedau i wneud i bobl ddeall yn well nad oes angen gweld y meddyg bob tro. Os gallwn lwyddo i wneud hyn bydd yn lleihau amseroedd aros i bobl nad oes angen iddynt weld meddyg.

Dyfodol Gofal Iechyd: Dyfodol Clinigol

C15.	Gyda 75% o'r ystafelloedd yn ysbyty Athrofaol newydd y Grange yn ystafelloedd sengl, a fydd hyn yn gwneud cleifion yn fwy unig?
A:	Mae hyn yn bendant wedi bod yn rhywbeth a ystyriwyd yn drylwyr yn ystod ein gwaith cynllunio ac rydym wedi gwneud llawer o ymchwil gyda staff nyrsio a'n grwpiau cleifion. Bydd cleifion sy'n dod i'r Grange mewn cyflwr difrifol ac felly'n annhebygol o allu codi a cherdded. Rydym wedi ystyried yn ofalus wersi ar ôl trefniadau tebyg yn Ysbyty Ystrad Fawr. Rydym yn hyderus y bydd 75% o'r ystafelloedd sengl a gynllunnir o'r maint cywir gyda 25% o'n gwelyau mewn baeau o bedwar.

C16.	A fydd problemau trafndiaeth yn ei gwneud yn anos ymweld â chleifion yn ysbyty Athrofaol y Grange?
A:	Rydym wrthi'n gweithio gyda chwmnïau trafndiaeth ac Awdurdodau Lleol o ran darparu trafndiaeth gyhoeddus i ysbyty Athrofaol y Grange. Mae Grwpiau Gwirfoddol Cymunedol hefyd am fod yn rhan o'r gwaith gan fod angen i ni benderfynu sut y gallwn gael pobl i symud yn y gymuned.
C17.	Pan fyddwch yn aelod o deulu rhywun sydd yn yr ysbyty gall fod yn anodd iawn mynd drwodd i'r ward dros y ffôn i ofyn sut maen nhw. Ydych chi'n ystyried hyn o ran yr ysbyty newydd?
A:	Rydym yn llwyr werthfawrogi ei bod yn anodd cyrraedd nyrsys ar wardiau pan maen nhw'n gofalu am gleifion. Rydym yn annog ein cleifion i ddod â'u ffonau symudol eu hunain â nhw fel bod modd iddyn nhw gadw mewn cysylltiad â'u teuluoedd. Fel rhan o ysbyty Athrofaol y Grange mae buddsoddiad mawr wedi'i wneud i'r galluedd WiFi i gefnogi cyfathrebu yn Ysbyty Athrofaol y Grange. Mae gennym hefyd system o'r enw voicera yn ysbytai Brenhinol Gwent, Nevill Hall ac Ystrad Fawr. Clustffonau i'w gwisgo am y gwddf gan ein staff yw hyn er mwyn cysylltu'n gyflym â nhw wrth iddyn nhw roi gofal, yn ôl yr angen.
C18.	Pam bod y gair Athrofaol yn nheiti Ysbyty Athrofaol y Grange?
A:	Ysbyty Athrofaol y Grange yw'r un cyntaf y bydd y Bwrdd Iechyd yn ei agor ar ôl derbyn statws 'Prifysgol' ym Medi 2014. Rydym felly wedi defnyddio 'Athrofaol' yn enw'r ysbyty i gydnabod y ffaith fod ganddo rôl fawr wrth hyfforddi staff y GIG, addysgu, ymchwil ac arloesi. Mae hefyd drafodaethau'n mynd rhagddynt â Chyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen a Llywodraeth Cymru i sefydlu parc meddygol ger Ysbyty Athrofaol y Grange i wella capasiti ymchwil.
C19.	A fydd staff arbenigol iawn yn yr ysbyty pan fydd yn agor?
A:	Bydd nifer fawr o staff arbenigol iawn yn Ysbyty Athrofaol y Grange. Ni fydd o reidrwydd bob un o'n nyrsys arbenigol yn ysbyty Athrofaol y Grange ond byddant yn dod i mewn pan fo angen mwy o staff arbenigol.
C20.	Beth sy'n cael ei wneud i wella'r gwasanaeth ambiwlans?
A:	Mae gan y Bwrdd Iechyd gytundeb lefel gwasanaeth â'r gwasanaeth ambiwlans ac mae'n cwrdd yn rheolaidd â chydweithwyr i fonitro hyn o ran y gwasanaethau sydd gennym a thrafod y dyfodol. Rydym yn gweithio gyda Gwasanaeth Ambiwllans Cymru am y dyfodol ac wedi llunio manyleb i wasanaeth y credwn y gall fod yn effeithiol ac yn addas at y diben pan fydd Ysbyty Athrofaol y Grange yn agor. Rydym bob amser yn ceisio gwella'r gwasanaeth.
C21.	Pan rydych chi'n sôn am yr ysbyty newydd a'r gwasanaethau a gynigiwch, ydych chi'n mynd i'r gymuned ac yn cyfleu'r neges i'r cyhoedd yn hytrach na dim ond cynnal cyfarfodydd?
A:	Mae ein tîm Ymgysylltu'n cynnal diwrnodau gwrando cymunedol ledled Gwent bob wythnos lle gallwn ledaenu ein negeseuon a hefyd wrando ar farn y gymuned. Rydym yn defnyddio bob math o lefydd i gynnal y digwyddiadau hyn fel archfarchnadoedd, llyfrgelloedd, canolfannau cymunedol ac unrhyw le y teimlwn y gallwn gyrraedd canol y gymuned.

Mae sgysiau mewn nifer o grwpiau cymunedol yn y fwrdeistref ac mae manylion ar gael drwy e-bostio:
--

Engagement.abb@wales.nhs.uk
--

Mae'r Tîm Ymgysylltu wrthi'n trefnu i bob llyfrgell gael y nodiadau cyfarfod cyhoeddus i'w gweld ynghyd ag amserlen digwyddiad yn y dyfodol.

Os ydych yn aelod o unrhyw grwpiau neu bwyllgorau cymunedol ac yr hoffech i aelod o staff y Bwrdd Iechyd ddod i siarad â chi am y Gwasanaethau Iechyd neu os hoffech ymuno â'n 'Rhwydwaith y Bobl' rhowch wybod i ni; ffoniwch 01633 435908 neu e-bostiwch Adele.skinner@wales.nhs.uk